

HOSPODINOVO MLČENÍ

Job 38,1-11

kázání ze soboty 17. 10. 2015, br. Michal Balcar

Úvod

Dovolte mi začít mé dnešní kázání vzpomínkou. Přibližně před dvaceti lety jsem se zúčastnil první mládežnické akce ve svém životě. Jednalo se o kongres mládeže v Malých Svatoňovicích někdy kolem roku 1993. Na tomhle setkání jsem zažil dva zásadní emocionální okamžiky. První z nich se odehrál při večeři Páně, kdy jsem opravdu uvěřil, že mi Bůh odpouští. Uvěřil jsem tomu do hloubky svého srdce a věděl, že v Božích očích jsem nový člověk.

Druhý důležitý zážitek byl pro mě v té době vcelku nepříjemný. Týkal se kázání mého kolegy Jindry Černožského, kterého velmi respektuji. Jindra ve svém kázání mluvil o odvrácené straně toho, co jsem prožíval. Mluvil totiž o Božím mlčení. Tehdy mi jeho slova připadala jako hloupost. 'Špatně věříš, protože já zažívám úplný opak' běželo mi hlavou. Až později jsem docenil, jak důležité bylo, že jsem toto kázání slyšel.

Jób

Žádná z biblických postav nevěděla tolik o utrpení jako Jób. Jeho knihu jsem četl již několikrát a stále nemám pocit, že jí příliš rozumím. Snad se mi daří nahlížet dílčí střípky toho, co Jób prožíval a jaký to vše mělo smysl. Přišel o majetek, děti, manželku i zdraví, ale přesto mám za to, že jeho hlavní utrpení spočívalo jinde – v Božím mlčení. Je pozoruhodné, že i když nám text říká, že přímo odpovědný za Jóbovo utrpení byl ďábel (postava tak oblíbená v jistých sférách adventismu), Jób s ním svůj spor nevede. Jeho pře je namířena vůči Bohu. Jenže Hospodin mlčí a jeho jménem mluví Jóbovi přátelé, kteří nabízejí teologické poučky a schémata.

Jób je z literárního hlediska divadelní hra a každé drama musí končit částí, které se v divadelní teorii říká katarze. Její závěr by tedy měl být očistný. Katarze v Jobově knize začíná v okamžiku, kdy Bůh promluví:

„Kdo to zatemňuje úradek Boží neuváženými slovy? Nuže, opásej si bedra jako muž, budu se tě ptát a poučíš mě. Kde jsi byl, když jsem zakládal zemi? Pověz, víš-li něco rozumného o tom. Víš, kdo stanovil její rozměry, kdo nad ní natáhl měřicí šňůru? Do čeho jsou zapuštěny její podstavce, kdo kladl její úhelný kámen, zatímco jitřní hvězdy společně plesaly a všichni synové Boží propukli v hlahol? Kdo sevřel moře vraty, když se valilo z lůna země, když jsem mu určil za oděv mračno a za plénku temný mrak, když jsem mu stanovil meze, položil závory a vrata a řekl: ‚Až sem smíš přijít, ale ne dál; zde se složí tvé nespoutané vlnobití!...‘”

Já ovšem nikdy v těchto slovech nenalézal očistu, naopak ve mně vzbuzovala spíše frustraci a hněv. Jóbův problém je přece etický a Bůh na něj reaguje z pozice síly. Nelíbilo se mi, co Bůh říká, ale kupodivu ten, komu byla ta slova určena, je na rozdíl ode mne přijal. Proč? Možná proto, že mnohem těžší je unést Boží mlčení. Bůh konečně promluvil a Jób věděl, že ve svém boji není sám. Na obsahu vlastně tolik nezáleželo.

Boží mlčení

Bible ukazuje, nejen na Jóbově příběhu, že Boží mlčení je součástí zkušenosti víry.

Něco podobného zažil přece Kristus na kříži a vyjádřil svým agonickým výkřikem: “Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?” Možná, že téměř každý, kdo svou víru žije delší dobu, dosvědčí, že přijdou chvíle, kdy se mu z obzoru ztratila jasná a pevná cesta a před ním byla nepřehledná změť křížících se cest či rovnou bažina. Jan od Kříže nazývá tuto chvíli ‘temnou nocí’ a říká, že je nevyhnutelnou součástí autentické duchovní zkušenosti.

První náznak temné noci jsem zažil ve chvíli, kdy jsem uvěřil, že mě Bůh povolává, abych byl kazatelem. Cítil jsem, že je to jasný další krok v odevzdání a službě. Takže jsem se přihlásil na Teologický seminář a... nepřijali mě. Cožpak bratři nevěděli, že mě Bůh povolal k tomu, abych byl kazatel? A povolal mě vlastně? Nebylo to mé zbožné přání? Nepodlehli jsem iluzi, které jsem toužil podlehnout? Církev řekla, že o mě nestojí a Hospodin mlčel. Nedostalo se mi žádné jasné odpovědi ve chvíli, kdy jsem ji potřeboval. Dnes tuším, že určitá nejistota na mé straně je součástí mého kazatelského povolání a vnáší do něj pravděpodobně zdravý prvek pokory.

Jak přežít a neztratit víru

Neexistuje žádný recept na to, jak Boží mlčení ukončit. Nemáme v rukou žádné páky a neměl je ani Jób. Můžeme jedinečně čekat. A já (tuším, že v tom nejsem sám) čekám nerad. Chci, aby věci fungovaly hned. Jenže ve víře to nelze zařídit. Můžeme jen čekat.

Když čekáme na Hospodina, přichází velké pokušení nahradit Boha nějakým jiným bohem, který mluví, když potřebujeme. A dokonce by ten nový bůh mohl říkat to, co se nám víc líbí. Jenže by to nebyl živý Bůh.

Ovšem jednu myšlenku bych rád zdůraznil. Boží mlčení neznamená, že se změnil základ jeho vztahu k nám. Stále platí, že jsme milováni, i když Boží lásku necítíme. Znovu (jako již několikrát) si dovolím ocitovat dle mého názoru tu nejdůležitější myšlenku v evangeliu: *“Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.”*